

Miljøjournalen

NR. 5 • 2008

Raserer unike skoger

Slakter klimapolitikk
Fugler forsvinner
Saksøker nemnd

Strammere sjølaksfiske • 3
Saksøker klagemnd • 4
Oljekamp i nord • 4-5
Slakter klimapolitikk • 6-7
Regjeringen gjør ikke nok • 8

Tema: Naturmangfold
Lov om naturmangfold • 11
Vil anmelde skogier • 12-13
Rasering av norske skoger • 14-15
Fuglen flyr • 16
Ikke automatisk vern • 17

Øko-øl gir klimakrøll • 18
Buss full av pc-er • 19
Kort sagt • 20-21
Nettdebatt uten ratt? • 22-23
Bæsj gir bensin og briketter • 24

Miljøjournalen

REDAKTØR:
Kristian Skjellum Aas | Tlf. 23 10 96 07
ka@naturvern.no

REDAKSJON:
Tor Bjarne Christensen | Tlf. 23 10 96 08
tbc@naturvern.no
Martin Ødegaard | Tlf. 23 10 96 06
mo@naturvern.no

ADRESSE:
Postboks 342 Sentrum, 0101 Oslo
Telefon: 23 10 96 10
Telefaks: 23 10 96 11
E-post: redaksjonen@naturvern.no
Nett: www.miljojournalen.no

FORSIDEFOTO: Tom Helliik Hofton,
Bioforsk

ABONNEMENT:
320 kroner per år (privat)
700 kroner per år (bedrifter)

ANNONSER:
MediaTeam | Tlf. 22 09 69 16 /
22 09 69 21

UTGIVER: Norges Naturvernforbund

TRYKK: 07 gruppen AS

NESTE UTGAVE: JUNI 2008

Trykket på papir produsert av drikkekar-
tonger i Norge.
Mer informasjon: www.hippo.no

Fagpressen

OPPLAGSKONTROLLERT

Er denne truet?

Isbjørn i Alaska. (Foto: Photos.com)

TEKST: MARTIN ØDEGAARD
mo@naturvern.no

Bush-administrasjonen må bestemme seg for om isbjørnen er en truet art.

15. mai er fristen for å finne ut om isbjørnen er truet av klimaendringer, og dermed komme inn som en truet art i USAs "Endangered Species act", loven om truede arter, skriver nyhetsbyrå-

et Reuters. Det er en dommer i California som har gitt Bush-administrasjonen fristen. Opprinnelig ønsket administrasjonen å utsette vedtaket til 30. juni, men siden de allerede var fire måneder på etterskudd, etterkom ikke retten ønsket.

Det den amerikanske regjeringen må bestemme seg for, er om isbjørnen som lever i Alaska skal få status som truet. Hvis

de bestemmer at den er det, må de utvikle en plan for å bekjempe trusselen. Uansett hva de bestemmer seg for, vil det bare påvirke isbjørn i USA, ikke andre steder som Canada eller Russland. Miljøvernorganisasjoner i USA har presset på for at det skal komme en avgjørelse. De hevder at klimaendringene gjør at isen smelter og områder hvor isbjørnen kan bo forsvinner, skriver Reuters.

Svensk gran kan være verdens eldste

Forskere har funnet flere trær i det vestlige Sverige som kan være verdens eldste. Treet er funnet like ved den norske grensen i Dalarna, skriver universitetet i Umeå i en pressemelding. Det er rotsystemet til treet som er så gammelt, mens den nåværende stammen er 600 år. Karbontesting gjort i Florida stadfester at treet slo rot for nesten 10 000 år siden. Det gjør treet til det eldste levende man vet om, ifølge professor Leif Kullmann ved universitetet i Umeå. To andre trær funnet i samme område er målt til å være 4800 og 5500 år gamle. Tidligere har man trodd at verdens eldste trær var 4000 år gamle furuer i Nord-Amerika.

Tilbake fra de utdødde

En flaggermusart man trodde var utdødd i Norge er nå funnet i Larvik.

Det er arten bredøreflaggermus som har blitt funnet i en tunnel ved Ulfsbakk utenfor Larvik, skriver Østlandsposten. Magne Flåten, hovedstyremedlem i Norsk Zoologisk Forening, sier til avisa at det er utrolig spennende, og at arten ikke har blitt sett i Norge på over seksti år. Etter internasjonale kriterier har denne pattedyrarten vært regnet som utdødd i Norge, fordi det var mer enn 50 år siden

siste funn.

Arten ble funnet allerede 15. januar, men forskere har villet holde funnet hemmelig for å verne dyret. Bredøreflaggermusen har forlatt tunnelen hvor den ble funnet for sommeren, men Flåten sier at det er avgjørende at den får komme tilbake.

– Vi har kun funnet ett eksemplar av arten, men trolig holder en koloni på noen titalls individer til i tunnelen ved Ulfsbakk, sier Flåten til Østlands-Posten.

Strammer inn på sjøfiske etter laks

Krangel om samiske rettigheter til laksefiske i sjø gjør at Regjeringen velger å se bort fra Direktoratet for naturforvaltnings forslag for sjøfiske etter laks i Finnmark. I resten av landet blir det strenge innstramminger på fisket, og også i Finnmark begrenses slikt fiske av hensyn til villaksen.

TEKST: KRISTIAN S. AAS
ka@naturvern.no

Fisket i sjø etter laks begrenses kraftig i hele Norge, med kortere fangsttider enn i dag, i tråd med anbefalingene fra Direktoratet for Naturforvaltning (DN). I Finnmark har imidlertid Regjeringen valgt å åpne for et mer omfattende sjøfiske etter laks enn DN anbefalte, av hensyn til de samiske rettighetene i området.

Siste land i verden

— Dette er synd. De viktigste villaksbestandene holder til i nord, og det bør ikke gjøres unntak for kanskje de viktigste elvene vi har. Enkelte bestander i nord er svake, og sjølaksefisket må begrenses mest mulig for å sikre at disse bestandene tar seg opp igjen, sier Maren Esmark i WWF.

Hun forteller at Norge er det siste landet i verden som i det hele tatt driver med kilenot- og krok-garnfiske etter laks i sjø.

Flere laksestammer truet

Et av hovedproblemene med not- og garnfiske etter laks i sjø er at man fisker på blandede bestander. Laksen i hver elv er unik, og mens enkelte stammer tåler beskatningen, er andre truet. Ved fiske i elvene kan dette reguleres, men i sjø er det umulig å fortelle hvor hver enkelt laks kommer fra.

— I Trondheimsfjorden er det 25 elver, med svært ulike laksestammer. Ei kilenot ved Agdenes kan ikke vite om den fanger laks fra Orkla, Gaula, Verdalselva el-

Villaksbestandene minker. Nå strammes det inn på sjøfisket etter laks, for å redde de mest truede bestandene. (Foto: Sue Colvil/Istockphoto.com)

ler Stjørdalselva, sier Vegard Heggem, som er elveeier i Orkla. Han har skrevet kronikk om saken, og mener sjøfisket etter laks må utvikles, mot kompensasjon til de som driver med dette i dag.

— Den nord-atlantiske villaksstammen er redusert med 82 prosent de siste 30 årene. Det er provoserende med omkamp i 12. time om en så viktig sak, der grunnlaget allerede er lagt i en stortingsmelding og avklaringen egentlig skulle ha kommet i begynnelsen av mars, sier Heggem.

Laksen ble statsrådmat

Forhandlingene om sjølaksefisket har vært en svært het potet internt i Regjeringen. Normalt fattes vedtak om slike retningslinjer som et administrativt vedtak i Direktoratet for Naturforvaltning. Denne gangen har imidlertid hele fire

departement vært med på prosessen. Konflikten har vært sterk, og ble i sluttfasen løftet helt opp på statsrådsnivå. Miljøverndepartementet og Landbruks- og matdepartementet har ønsket å innføre DN's forslag, mens Fiskeri- og kystdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet har presset på for mindre reguleringer og lengre fisketider. De to sistnevnte har nå vunnet en delseier, selv om fisket sør for Finnmark blir betydelig innskrenket.

— Jeg har aldri vært med på en slik prosess før. Det er ikke normalt at det tar over to måneder fra vi oversender et forslag til forskriften er utarbeidet, sier seniorrådgiver Stig Johansson i DN til Miljøjournalen.

— Særinteressenes seier

— Av 20 lakseelver i Finnmark

er det 17 som ikke reproducerer godt nok. Å ikke innskrenke fisket i sjøen her, vil måtte bety enda sterkere innskrenkninger på elvefisket. Det største problemet er at fisket i sjøen er på blandede bestander, slik at man ikke kan vite om laksen kommer fra sterke eller svake bestander. Reguleringsene som helhet er bra, og et skritt i riktig retning. Derfor er det synd at man snubler når man kommer til grensa mellom Troms og Finnmark, sier Espen Farstad, informasjonssjef i Norges jeger- og fiskerforbund.

Mest i Finnmark

Sju av de ti kommunene der det fiskes mest laks i sjø ligger i Finnmark. 45 prosent av den totale sjøfangsten av laks gjøres i fylket, ifølge tall fra Statistisk sentralbyrå.

Vil slippe å gi ut miljøinformasjon:

Saksøker Klagenemnda

I slutten av februar ble Løvenskiold pålagt å gi informasjon til Naturvernforbundet om skogene sine. Løvenskiold frykter misbruk av informasjonen og saksøker Klagenemnda for miljøinformasjon for å slippe offentlighet.

TEKST: MARTIN ØDEGAARD
mo@naturvern.no

Naturvernforbundet har lenge kjempet for å få kartfestet informasjon om hvor den biologisk viktige gammelskogen finnes på eiendommen til skogeier Carl Otto Løvenskiold. De ønsket også å vite hvilke deler av skogen som er gitt noen form for sikring. De klaget saken inn i henhold til miljøinformasjonsloven, og fikk i slutten av februar medhold, som sa at Løvenskiold måtte oppgi denne informasjonen.

Vil ha rettslig avklaring

Da fristen for å gi informasjonen gikk ut, hadde Løvenskiold ikke overlevert noe av informasjonen.

Første stevning

Dette er første gang det er tatt ut en stevning etter en avgjørelse i Klagenemnda for miljøinformasjon. Det bekrefter nemndas leder Ragnhild Noer og nemndas sekretær Kari Hamran Buvik.

Stort sett blir nemndas vedtak fulgt opp, men i enkelte tilfeller har det vært vanskelig å få utlevert informasjonen man har krav på.

— Vi vet det har vært problemer med å få utlevert informasjon i to-tre saker. Vedtak i Klagenemnda er tvangsgrunnlag, så man kan få namsmannens hjelp til gjennomføring av vedtaket, sier Buvik.

Skogsjef Rolf Hatlinghus hos Løvenskiold sier til Aftenposten at de mener nemnda er på kollisjonskurs med en tidligere avgjørelse og vil få saken avklart rettslig. Han sier videre at de frykter både misbruk og en urimelig stor jobb hvis hvem som helst skal kunne kreve slik detaljinformasjon.

Gjermund Andersen, leder i Naturvernforbundets skogutvalg og i Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) sa i april til Miljøjournalen at de forbereder seg på rettsak.

— Vi tror det kan bli rettsak, og forventer at saken kan bli langvarig, sier han.

Regner med rettsak

Midt i april kom det brev til NOA hvor advokatfirmaet Steenstrup

Stordrange hadde tatt ut stevning mot NOA. Advokatfirmaet hevder i sitt saksfremlegg at Klagenemndas vedtak er ugyldig, og at Løvenskiold skal slippe å legge frem detaljkartene. De mener også at Naturvernforbundet må betale saksomkostningene.

Saken ble så sendt i retur fra tingretten med begrunnelsen at søksmålet må rettes mot myndigheten som har truffet avgjørelsen. Tirsdag 6. mai mottok Andersen stevningen for en ny rettsak mot Klagenemnda og Naturvernforbundet.

Leder Ragnhild Noer i Klagenemnda for miljøinformasjon har ikke hørt noe om et eventuelt søksmål fra Løvenskiold enda.

Faksimile fra Miljøjournalen 3-2008.

Må ut med miljøinformasjon

Løvenskiold må gi informasjon om skogene sine, står det i Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) brukte miljøinformasjonsloven. Gjermund Andersen i NOA mener loven må brukes mye oftere.

Avbildet av: Ragnhild Noer, Kari Hamran Buvik

Ny o

TEKST: MARTIN ØDEGAARD
mo@naturvern.no

15. mai åpnes det etter all sannsynlighet for seismikkskyting i Lofoten. Havområdene er fredet for oljevirksomhet fram til 2011, og oljeselskapene har allerede startet kampen for å få åpnet havområdene utenfor Lofoten og Vesterålen når forvaltningsplanen skal revideres i 2010. Blant de rødgrønne regjeringspartiene er det imidlertid bare Ap som mener at det skal åpnes for oljeboring.

Svært politisk betent

Oljeutvinning i Lofoten kan bli en av de store sakene ved neste års stortingsvalg. Allerede har miljøorganisasjonene og flere andre organisasjoner i nord varslet at de vil gjøre alt for å unngå oljeboring nær kysten.

Miljøpolitisk talsmann i Arbeiderpartiet, Tore Nordtun, har sagt at Arbeiderpartiets landsmøte nes-

Oljekamp i nord

Sårbar kystnatur i nord: Hovden i Vesterålen. Havområdene utenfor kan bli åpnet for oljeleting fra 2011.
(Foto: Istockphoto.com)

Flere i Arbeiderpartiet ønsker å åpne for oljeleting ved Lofoten og Vesterålen, mens både Senterpartiet og SV vil kjempe mot. Regjeringen splittes trolig av sort gull.

te år bør treffe et prinsippvedtak som åpner for oljeleting i områdene utenfor Lofoten og Vesterålen fra 2011.

— Det avgjørende blir forvaltningsplanen som skal evalueres i 2010. Dersom denne evalueringen konkluderer med at lettevirkosomhet utenfor Lofoten og Vesterålen ikke truer miljøet, behøves ingen flere formelle politiske vedtak for å åpne områdene for lettevirkosomhet, sier Nordtun til NTB.

— Når vi skal lage program neste år, bør Ap avklare sitt prinsipielle syn der vi sier ja til prøveboring, har Gunnar Skjellvik, Aps fylkesleder i Nordland, sagt til Dagsavisen.

Miljøorganisasjonene og flere politiske partier og organisasjoner har tatt klart avstand mot oljeboring, og ønsker at områdene skal få varig vern. Blant dem er Arbeiderpartiets egen ungdomsorganisasjon AUF.

— Jeg lover knallhard kamp

mot at Nordtuns forslag skal få gjennomslag. Dette er det mange i Ap som er imot, sier leder Martin Henriksen i AUF. Også Gunnar Kvasheim i Venstre har sagt at han oppfatter det som umulig at partiet kan sitte i en regjering som åpner for oljeboring i Lofoten.

Utslipp hele tiden

Naturligvis har miljøorganisasjonene markert klart standpunkt mot oljeleting. Guro Hauge, leder av Bellonas klima- og energiavdeling sier at det er ikke bare konsekvensene ved en eventuell ulykke de er bekymret for.

— I vanlig drift vil det være utslipp til sjø, selv om denne typen utslipp har blitt redusert de seneste årene. Samtidig vil drift i Lofoten føre til store utslipp til luft. Oljeindustrien har økt sine utslipp med 70 prosent siden 1990, og Norge har ifølge Kyoto forpliktet seg til å øke sine samlede utslipp med kun en prosent fra 1990-nivå. Å starte

virksomhet i nye områder er derfor ikke god klimapolitikk.

Men Hauge understreker at dersom det skulle skje noe, vil konsekvensene bli verre.

— Det verste er jo om det skulle skje en ulykke. Konsekvensene av en ulykke på en plattform vil være veldig avhengig av vær og vindforhold, men på det verste kan en ulykke slå ut opptil 30 prosent av en torskebestand. Og spesielt farlig kan det være i gyte-tida til torsken.

Hauge sier at også sjøfugl kan bli skadet, og det skal ikke store mengder olje til før fuglene mister isoleringsevnen.

I tillegg er samfunnet i nord avhengig av fiske og turisme, som begge kan bli skadelidende dersom områdene skulle bli åpnet for oljeboring.

Intern kamp

Bellona tror og håper at SV ikke kan sitte i en regjering som til-

later oljeboring i Lofoten. Inga Marte Thorkildsen, miljøpolitisk talskvinne i SV, sier til Miljøjournalen at hun ikke kan si på vegne av partiet hva som vil være deres endelige krav. Men hun kan ikke se for seg at SV vil kunne akseptere at Lofoten og Vesterålen blir åpnet for boring.

— Tvert imot vil vi trappe opp kampen fram mot valgkampen og gjøre det til en hovedsak for oss. Vi kommer til gjøre alt vi kan for å unngå oljeboring i de områdene.

Hun sier videre at SV er for varig vern av Lofoten og Vesterålen.

Også Ola Borten Moe, stortingsrepresentant for Senterpartiet, har sagt at han regner med at Senterpartiet vil gå inn for vern av områdene i neste stortingsperiode. Dermed kan Arbeiderpartiet stå alene igjen for å åpne områdene i den rød-grønne alliansen.

Leder

Forebyggende avfallsarbeid

I mer enn et ti-år har flere miljøorganisasjoner kjempet for å "speilvende" ordningen med

uadressert c-post. I dag må du merke postkassen hvis du ikke ønsker reklamepost. Fremover kan det bli motsatt: Ingen mottar reklamen automatisk, men må merke kassen hvis de ønsker den.

Pionerkommunen Aurskog-Høland startet ballet i fjor, med å erklære seg enige. Nå har landets tre største byer hevet seg på, og ønsker også en speilvending av reservasjonsprinsippet. Når vi vet at hver husstand mottar hele 45 kilo uadressert reklame årlig, er dette et tiltak som potensielt kan redusere søppelmengdene, miljøbelastningen og kommunenes kostnader betraktelig.

Telefonkatalogen har også vært gjenstand for den samme oppmerksomhet. De samme organisasjonene, med Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom i spissen, ønsker samme system der: Du må bestille katalogen for å få den. Både i Sverige, Danmark og Finland diskuteres også telefonkatalogenes fremtid heftig.

Dette er ypperlig forebyggende avfallsarbeid. I en tid da husholdningenes søppelmengder stadig øker, er det flott at noen går foran, og foreslår enkle tiltak som kan redusere disse søppelmengdene. Jo mindre søppel som oppstår, jo mindre blir det å håndtere for kommunene, og jo mer sparer man miljøet.

Nå må det vedtas sentrale retningslinjer som gjør det mulig å innføre slike tiltak lokalt. På sikt må de gjøres landsomfattende. En regjering med Senterpartiet må da være for dette?

Kristian S Aas

Norske klimaforskere i undersøkelse utført av Miljøjournalen

Slakter norsk klima

(Foto: Øyvind Hagen, Statoil)

Norske klimaforskere slakter Regjeringens klimapolitikk i en undersøkelse Miljøjournalen gjennomførte. For å redusere utslippene er svært mangelfull eller mangelfull.

TEKST: TOR B. CHRISTENSEN
tbc@naturvern.no

Ingen av forskerne som svarte på Miljøjournalens undersøkelse mener at Regjeringens innsats er svært god, og bare 4,5 prosent mener at den er god. 22,4 prosent mener innsatsen verken er god eller mangelfull.

Rike land må gå foran

Professor Helge Drange ved Universitetet i Bergen mener at det blir umulig å løse klimakrisen uten store utslippskutt i Nord-Europa og Nord-Amerika, siden det i første rekke er landene her som har skapt problemet.

— Jeg tror Regjeringen skjønner hvilken utfordring verden er

stilt overfor, men det er lettere å kjøpe seg fri utenlands enn å gjøre noe med egne utslipp. Det er en løsning klimaforskere stiller seg tvilende til om det ikke følges opp med betydelig kutt hjemme. Hvis vi ikke kutter, får vi ikke utviklingsland med stor økning i utslippene med oss. Vi står fremfor en klimamessig katastrofe om kineserne kommer opp på vårt forbruk, sier Drange, som påpeker at det begynner å haste.

— Forstår ikke alvoret

— Jeg tror ikke Regjeringen forstår alvoret. Vi kan ikke oppnå de nødvendige utslippsreduksjonene ved å gi glassperler til utviklingsland. Det er skapt et inntrykk av at omstillingen til et bærekraftig

samfunn nesten ikke vil koste noen ting. Sannheten er at vi nærest trenger en revolusjon, sier Sigbjørn Grønås, professor i meteorologi ved Universitetet i Bergen. Han er også tilknyttet Bjerknes senter for klimaforskning.

Følger ikke egen politikk

Miljøjournalens undersøkelse viser at over halvparten av klimaforskerne mener at Norge i liten eller svært liten grad følger opp egne fagre ord i den internasjonale klimapolitikken. I forhandlingene om den nye klimaavtalen som skal vedtas i København til neste år har Norge inntatt en ambisiøs posisjon. Norge vil begrense den globale oppvarmingen til to grader, et mål som må oppnås for å unngå alvorlige og ødeleggende klimaendringer, ifølge FNs klimapanel (IPCC). Vi har bedt forskerne bedømme i hvilken grad det norske klimaforliket tar høyde for dette målet.

55 prosent mener at klimafor-

(Foto: David Parsons/Istockphoto.com)

Klimapolitikk

Miljøjournalen har utført. 73 prosent mener innsatsen

liket i liten eller svært liten grad følger dette målet, 11,7 prosent mener at forliket i stor grad gjør det, mens ingen mener at det i svært stor grad gjør det. En tredel av forskerne mener at det forliket verken i stor eller liten grad følger 2-gradersmålet.

— Ikke samsvar

— Problemet er at Norge, selv om målene oppnås, tillater seg å slippe ut mellom to og tre ganger så mye som utviklingsland. Slik er det ikke samsvar mellom det overordnede målet om en demping til 2 grader og tiltakene for å nå målene. Vi vet omtrent hvor store utslipp verden kan tillate seg år for år for å nå målet. Norge tør ikke ta disse kvotene og dele dem likt på verdens land etter folketallet. Bare med en slik rettferdig ordning kan vi få fram gode avtaler i København, sier Grønås.

— Ingen tegn til endring

Klimaforsker Rasmus Benestad ved

Meteorologisk institutt er skuffet over Regjeringens manglende evne til å iverksette tiltak på egen jord.

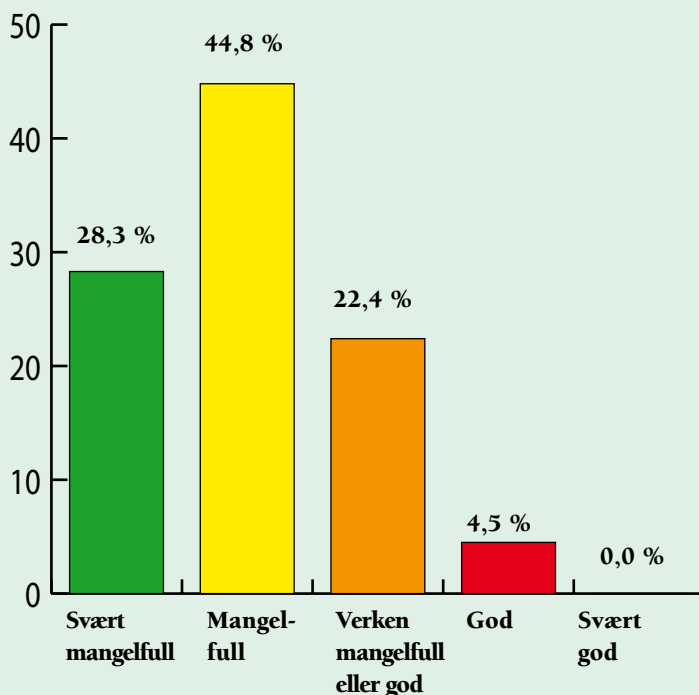
— Utslippene i Norge øker, og jeg ser ingen tegn til endring, sier Benestad.

— Det er ingen forbedring i kollektivtrafikken, og biltrafikken øker til det rene galskap. Økonomien vår er basert på et enormt og lite bærekraftig forbruk, sier Benestad.

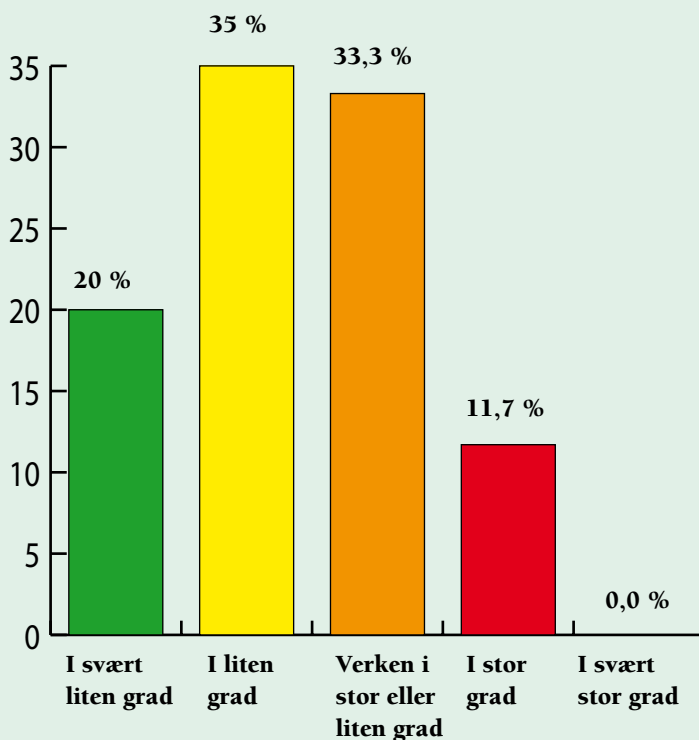
Han understreker fordelene ved å komme i gang med utslippsreduksjonene så tidlig som mulig.

— En gradvis omstilling til et bærekraftig samfunn er mye bedre enn en brå overgang. Derfor er det viktig at vi kommer i gang. De fossile brenslene vil bli brukt opp, og det verste som kan skje er at vi på toppen av klimaendringene får en energikrise. Nå har vi muligheten til å gjøre omstillingen gradvis, men da kreves en langt større innsats fra Regjeringen, sier Benestad.

1. Hvordan vil du karakterisere Regjeringens innsats for å redusere de norske utslippene av klimagasser?

2. Norge arbeider for å legge IPCCs mål om å begrense den globale oppvarmingen til 2 grader til grunn for den nye klimaavtalen som skal vedtas i København 2009. I hvilken grad mener du det norske klimaforliket tar høyde for denne målsetningen?

Dette er andre del av undersøkelsen Miljøjournalen foretok om klimaforskernes syn på FNs klimapanelers hovedkonklusjoner i månedskiftet mars/april. Spørsmålet 1 ble besvart av 67, mens 60 svarte på spørsmål 2. Undersøkelsen ble sendt ut til i overkant av 200 klimaforskere. Forskere fra i alt 14 forskjellige institutter svarte: Cicero, Bjerknes, Meteorologisk institutt, Norsk Polarinstitutt, Havforskningsinstituttet, UNIS, NERSC, NILU, Fridtjof Nansens Institutt., UIO: institutt for geovitenskap, biologisk institutt, kjemisk institutt, UIB: institutt for geovitenskap, geofysisk institutt.

Gunnar Kvassheim (V):

— Regjeringen gjør ikke nok

Leder i Stortingets Energi- og miljøkomité Gunnar Kvassheim mener klimaforskernes kritikk av Regjeringen er berettiget.

TEKST: TOR B. CHRISTENSEN
tbc@naturvern.no

— Regjeringens innsats for å redusere utslippene av klimagasser er rett og slett ikke bra nok. Det er milevis avstand mellom vår politikk og Regjeringens klimamelting, sier Kvassheim.

Han mener at Venstre og opposisjonen gjorde klimaforliket langt bedre enn Regjeringen ønsket.

Ville gå lenger

— Vi ville gå lenger, men dette var så langt vi maktet å få Regjeringen med, sier Kvassheim.

Venstrepolitikeren er ikke i tvil om at det finnes et mer klimavennlig regjeringalternativ på på Stortinget til neste valg.

— Venstre, Kristelig Folkeparti og Høyre er det alternativet vi

Den første E85-pumpen i Norge åpnet i 2006, med blant andre daværende miljøvernminister Helen Bjørnøy til stede. SV tror utviklingen innen miljøvennlig drivstoff vil gå raskere og raskere. (Foto: Kristian S. Aas)

Inga Marte Thorkildsen (SV). (Foto: SV)

Gunnar Kvassheim (V). (Foto: Venstre)

går til valg på. Lykkes vi i 2009, vil vi gjennomføre en langt bedre miljø- og klimapolitikk enn den dagens regjering står for, sier Kvassheim.

Ikke overrasket

Storingsrepresentant fra regjeringens parti SV Inga Marte Thorkildsen er ikke overrasket over klimaforskernes synspunkter.

— Det er ikke overraskende at

klimaforskere ikke mener vi gjør nok, sier Hun.

— SVs kommentar da vi la frem klimaforliket var jo også at dette ikke er tilstrekkelig til å løse klimaproblemet. Men det er en god start — og viktig at vi har fått bred politisk enighet om en felles plattform for det videre arbeidet med klimatilak i Norge. Det er ingen hemmelighet at SV er villig til å gå lenger i klimapolitikken, men dette var så langt vi kom slik Stortinget er sammensatt i dag. Vi vil selvsagt fortsette vårt arbeid for å gjennomføre langt flere tiltak, sier Thorkildsen til Miljøjournalen.

— Har forstått

Hun tror flertallet på Stortinget har forstått alvoret i klimasaken, og at det haster med å komme i gang med tiltak.

— Jeg tror faktisk vi politikere undervurderer hva folk flest er villig til å være med på av klimatilak.

Når vi som politikere på den ene siden snakker om at klimatrusselen er vår tids største utfordring må vi også vise at vi er villig til å gjennomføre tøffe tiltak, sier hun. På spørsmålet om når vi får se konkrete utslippsreduksjoner i Norge, svarer hun vagt.

Tror på elektrifisering

— Jeg har stor tro på at vi skal få fasen ut oljefyring i god tid før 2020. Jeg har også håp om at vi i klimaforliket har undervurdert hvor raskt utviklingen går når det gjelder utvikling av mer miljøvennlig drivstoff og mer effektiv bilteknologi. SV vil også kjempe for langt høyere fokus på energisparing og overgang fra ekelektrisk oppvarming til bioenergi. På den måten kan vi frigjøre store mengder kraft som kan eksporteres til Europa, brukes til elektrifisering av sokkelen og elektrifisering av bilparken, sier Thorkildsen.

Giftkrav nedstemt

Et flertall av landene stemte mot forslaget om å gjøre det obligatorisk med tilsetning av flammehemmere i plasten rundt elektriske artikler. Miljøvernere jubler over vedtaket.

TEKST: KRISTIAN S. AAS
ka@naturvern.no

Det blir ikke innført krav om å flammehemme det ytre skallet rundt elektriske og elektroniske produkter. Dermed har kjemikalieindustrien gått på et nytt stort tap, og forbrukere i hele verden spares for påvirkning fra flere hundre tusen tonn flammehemmere.

Gjennomgår kommentarer

Saken ble avgjort i en internasjonal avstemning i International Electrotechnical Commission (IEC). Norge var blant landene som stemte mot forslaget. Nå skal fagkomiteen i IEC gjennomgå stemmegivingen og kommentarene til denne, og vurdere hvilket nytt forslag som skal legges frem.

— Vi ba landene om å stemme nei, med en kommentar om at seksjon 7 av forslaget, som omhandlet flammehemmingen, skulle løftes ut. Resten av forslaget er nemlig ukontroversielt. Enda vet vi ikke om eller når saken kommer til ny behandling, sier Jerker Ligthart i den Sverige-baserte organisasjonen ChemSec.

Stor tilfredshet

Også Bellona og Norges Naturvernforbund uttrykker stor tilfredshet over at forslaget falt.

— Det finnes ingen statistikk som beviser behovet for å beskytte elektroniske produkter mot å bli antent av stearinlys. Hvis standarden hadde blitt innført, ville det ha ført til en økning i bruken av helseskadelige flammehemmere på flere hundre tusen tonn. Både miljøet og folkehelsen ville ha blitt skadelidende, sier Marius Dalen i Bellona.

— Viktig med innspill

Tore Trondvold er både administrerende direktør i Norsk elektroteknisk komité og leder for NEKs miljøkomité.

— Vi måtte foreta en avveining mellom brann sikkerhet og miljø. Komiteen ble enige om at flammehemming av elektroniske apparater skal ta seg av den tennkilden apparatet potensielt kan være, og ikke sikre mot ytre påvirkning fra taglyns eller telys, sa Trondvold til Miljøjournalen etter at den norske komiteen hadde bestemt seg.

— Innspill fra miljøorganisasjoner var avgjørende for å hjelpe oss å få enighet om at den foreslåtte standarden ikke var rettferdiggjort, sier Trondvold til Bellona Web.

Tunge tider

Produsentene av flammehemmere har hatt tunge tider i det siste. Først forbød Norge all bruk av PBDE-flammehemmere, og innførte strengere restriksjoner på bruk av flammehemmerne HBCDD og TBBPA. Deretter ble den mest brukte flammehemmeren, dekabde, forbudt i EU-systemet. Nå forsvinner enda en stor potensiell kunde gruppe.

European Flame Retardants Association (EFRA), en bransjeorganisasjon for produsenter av flammehemmere, har ikke gitt noen offisiell kommentar på vedtaket, men forteller i en pressemelding at de mener de nedstemte standardene ville ha reddet liv og eiendom, og forhindret skader. Miljøorganisasjonene er imidlertid overbevist om at tilsetning av flammehemmere vil føre til langt mer vidtrekkende konsekvenser.

Jerker Ligthart i ChemSec er svært fornøyd med at plasten rundt tv-en i bakgrunnen, og andre elektroniske artikler, ikke blir tilsatt miljøskadelige flammehemmere. (Foto: Kristian S. Aas)

Flere saker på gang

To andre standardiseringssaker der flammehemming er foreslått som en del av nye standarder, er på trappene. Sikkerhetskravene for tv-er behandles nå i IEC, og har en internasjonal stemmegiving som avsluttes 27. juni. Når det gjelder kravene for apparater som er tilsluttet telenettverk (PC, printere, telefoner og så videre), avsluttes stemmegivingen 3. ok-

tober. EFRA understreker i sin pressemelding at de ser det som viktig at det blir innført strengere regler for flammehemming av disse produktene. ChemSec er imidlertid ikke enige.

— Endringene i disse standardene må stoppes av samme grunn som flammehemmingen av det ytre skallet ble stoppet, skriver ChemSec i en pressemelding.

Miljøjournalen skrev i forrige nummer om flammehemming av elektronikk. Forslaget ble nedstemt. (Faksimile: Miljøjournalen 4-2008)

Triathlon

Små turer er også store ... **STORMBERG**

Fra 10 til 50 kroner
i pant på brukt
turtøy fra Stormberg

1% av omsetningen
i Stormberg brukes
til å gjøre verden
litt bedre

Stormberg samarbeider med
 **NORGES
NATURVERNFORBUND**

Stormberg er medlem av
Initiativ for Etisk Handel
www.stormberg.no

Konseptbutikk:
Storgata 7, Oslo
Fabrikkutsalg:
Barstølleveien 44, Kristiansand

Ny lov for naturen

Trolig legger Regjeringen frem sitt forslag til Naturmangfoldlov i løpet av våren. Norsk natur får ifølge lovforslaget et bredt og sektorovergripende lovverk som regulerer bruk og vern til naturens beste.

TEKST: KRISTIAN S. AAS
ka@naturvern.no

Kulturlandskap kan få bedre vern gjennom den nye naturmangfoldloven. Her fra Baronihagen i Rosendal. (Foto: Kristian S. Aas)

Naturmangfoldloven skal erstatte dagens naturvernlov, og vil ifølge forslaget gjelde all bruk av naturressurser i Norge. Forslaget ble lagt frem sent i 2004, og en omfattende høringsrunde førte til at over 200 høringsuttalelser kom inn. Synspunktene fra disse uttalelsene skal nå ha blitt bakt inn i forslaget, og Regjeringens forslag er ventet i løpet av Stortingets vårsesjon i år. Dermed vil forslaget etter alt å dømme bli behandlet i Stortinget neste vår.

Betydelig drakamp

Det har vært betydelig drakamp om den nye loven. Flere sektorer, blant annet fiskeriinteresser og landbruksinteresser, har ment at dagens næringslover samt den nye havressursloven er gode nok for å dekke naturens behov for lovbeskyttelse. I forslaget fra 2004 skulle naturmangfoldloven dekke all natur. Derfor var det foreslått at den skulle gjelde også Norges økonomiske sone til havs. I forslaget lå også en generell aktsomhetsplikt, noe som vil gjøre at alle til enhver tid skal opptre varsomt for å unngå at arter eller naturtyper blir truet. Før-var-prinsippet, prinsippet om at miljøpåvirkeren skal betale og prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder var innbakt i forslaget.

— Ikke perfekt

De fleste miljøorganisasjonene har vært svært positive til forslaget, og arbeider nå for å unngå en utvanning

Rune Aanderaa,
SABIMA.

av enkelte av prinsippene som lå til grunn for forslaget. Likevel er det ting som mangler, mener blant andre Rune Aanderaa fra Samarbeidsrådet for biologisk mangfold (SABIMA).

— Finner du et vikingskip i dag, er det automatisk vernet. Finner du derimot uerstattelige naturskatter, er det opp til kommunen å avgjøre om de skal undersøkes nærmere. Ingen er pliktige til å sjekke noe som helst. Et automatisk pålegg om å ta hensyn til arter og deres leveområder må inn i forslaget, sier Aanderaa.

Spesialbeskyttelse

Loven legger opp til et system med prioriterte arter og utvalgte naturtyper, som skal gis spesialbeskyttelse. Aanderaa mener alle må pålegges å ta hensyn til disse ved bruk av naturen.

— Rødlista bør brukes ved utvelgelse av hvilke arter som skal

prioriteres. Likevel er det viktig å huske at ulike arter krever ulike typer tiltak for å overleve. For enkelte arter er områdevern poenngløst, for andre er det løsninngen. Tiltakene må målrettes, mener Aanderaa.

Han er positiv til loven, men minner om at Norge med dette ikke nødvendigvis får et fullgodt lovverk for sikring av naturen.

— Hvis formuleringene i lovutkastet blir endelig vedtatt, vil vi ha et lovverk som er omtrent på høyde med det EU hadde for 20 år siden. Norge er flinke til å følge opp alle direktiver som kommer fra EU slavisk, men på naturmangfoldområdet gjør vi ikke det, sier Aanderaa.

— Må gjelde all natur

— Det er viktig å sikre at loven blir gjort gjeldende for all norsk natur, sier Arnodd Håpnnes. Han er ansvarlig for naturmangfold i

Norges Naturvernforbund, og har tidligere arbeidet med samme fagfelt i WWF Norge.

— Loven må sikre adgangen til områdevern slik vi har i dag. Samtidig må den ikke bare inneholde entydig, strengt vern, men også ulike former for utnyttelse og skjøtsel. Den må inneholde et gradert sett av virkemidler, slik at man kan bruke det som passer til ulike naturtyper og arter. Loven må også sørge for en oppstramming av forvaltningen av hverdagsnaturen, av skog, fjell og hav som ikke er vernet, sier Håpnnes.

Han mener forslaget til loven er et moderne verktøy, som går langt i retning EUs verktøy Natura 2000.

— Behovet for skjøtsel av kulturlandskapet er et felt der forslaget til naturmangfoldlov er langt bedre enn dagens lovverk. Det er viktig for norsk natur at vi raskt får en god lov på plass, sier Håpnnes.

kalender

21. – 24. mai:

Seminar om implementering av konvensjonen om biologisk mangfold i byer og tettsteder
Erfurt, Tyskland
Arr: Competence Network Urban Ecology
<http://www.urban-biodiversity-erfurt-2008.de/>

27. – 29. mai:

World Bioenergy
Global messe om bioenergi
Elmia, Jönköping, Sverige
www.worldbioenergy.se

28. – 29. mai:

Kollektivtrafikkonferanse
Soria Moria, Voksenkollen, Oslo
Arr: Statens vegvesen og Urbanet Analyse
<http://www.kollektivtransport.net>

5. – 6. juni:

Klimakonferansen CC8
Hafslund Hovedgård, Sarpsborg
Arr: Bellona, Hafslund og Club de Madrid
www.cc8.no

7. juni:

Klimakonserten CC8
Hafslund Hovedgård, Sarpsborg
Med bl.a Kaizers Orchestra, Surferosa, De Lillos, Bertine Zetlitz, Madcon, Ida Maria og flere artister
www.cc8.no

24. – 26. juni

Verdenskonferanse og utstilling om vindkraft
Kingston, Ontario, Canada
<http://wwec2008.com>

10. – 13. juli

Slåttekurs på Ryghsetra, Buskerud
Arr: Naturvernforbundet i Buskerud
www.naturvern.no/buskerud

9. - 16. august

Miljøuka
Arr.: Norsk Permakulturförening, Norsk Jord- og halmbyggerforening og Framtiden i våre hender.
Sted: Fyresdal

Naturvernforbundet vurderer å anmelde s

— Miljøkrimi

Naturvernforbundet vurderer å politianmelde en skogeier i Sigdal for å ha hogd og verneverdige skoger, vel vitende om hva den inneholder.

— Dette er miljøkriminalitet, sier Gjermund Andersen i Norges Naturvernforbundet.

TEKST: TOR B. CHRISTENSEN
tbc@naturvern.no

Naturvernforbundet mener skogeier Guttorm Tovsrud har brutt skogloven ved å ikke ta hensyn til de sjeldne naturverdiene i Gampedal, rett nord for Prestfoss i Buskerud.

— Gampedal er et fire stjerners internasjonalt verneverdig område, og hogsten har foregått innenfor et spesielt verdifullt område. Vi krever at Gampedal øyeblikkelig blir midlertidig vernet for å stanse denne galskapen, sier Andersen, som leder Naturvernforbundets skogutvalg.

Han har nå mistet tålmodigheten med skognæringen og ber om at det settes i gang statlige verneprosesser for å stanse hogsten i de unike skogene.

— Vi har ikke tid til å vente lenger. Da går de unike skogene tapt, sier Andersen.

Nesten 60 rødlistearter

Gampedals naturverdier er godt dokumentert i to rapporter som biologen Tom Hellik Hofton i Biofokus står bak. Begge rapporter er sendt til skogeier, Sigdal kommune, Viken skogeierforening og Fylkesmannen i Buskerud. For endel år siden gikk Hofton gjen-

Gjermund Andersen, Naturvernforbundet.
(Foto: Tor B. Christensen)

nom området og viste skogeier hva som gjør skogen hans unik. Det har ikke dempet hogstiveren. De siste årene har Tovsrud foretatt plukkhogst en rekke steder i området. Sammen med årets hogst har det bidratt til å redusere skogens verdi betydelig.

— Dette er kommersielt skogbruk i et av de mest verdifulle naturskogskogområdene vi har i Norge. Inntil nylig var Gampedal et firestjerners område med internasjonale verneverdier. Det er et av de absolutt viktigste lavlandsskogområdene, med en tetthet av sjeldne arter som knapt fin-

nes andre steder. Her lever finnes det nesten 60 rødlistearter, sier Hofton.

Gjennomhullet

Fra å være sammenhengende gammelskog er området nå i ferd med å bli gjennomhullet av hogst, en utvikling som har pågått i 8-10 år med relativt begrenset omfang.

— Hogsten i vinter har redusert området til et trestjerners område, "kun" med nasjonale verneverdier. Det er fortsatt store naturverdier her, men mye er dessverre nå borte, sier Hofton.

Han var med Miljøjournalen

— Dette er bærekraftig hogst

Skogeier Guttorm Tovsrud sier at han driver bærekraftig skogsdrift i Gampedal og at han vil fortsette hogsten i området på samme måte.

TEKST: TOR B. CHRISTENSEN
tbc@naturvern.no

— Jeg kjenner området godt og tar i veldig stor grad hensyn til naturverdiene der. I hogsten har jeg tatt hensyn til stående og liggende død ved og holdt meg unna fjellskrenter med rasmark. Jeg har heller ikke hogd løvtrær, sier Tovsrud, som poengterer at hogsten er foretatt manuelt.

Da Miljøjournalen var på stedet i forrige uke fant vi imidlertid en tømmerlunne med ferske ospesokker. Tovsrud understreker at dette er trær som er hugget på servollan utenfor området.

Tovsrud er stolt av skogen sin

og opptatt av å skjøtte den på samme måte som familien tidligere har gjort. Han vil derfor fortsette med plukkhogst i området. Tovsrud kjenner rapportene som biologen Tom Hellik Hofton har laget, men mener de er laget på feil grunnlag.

— Det er et seterområde der, og det har vært kontinuerlig plukkhogst i skogen i alle år. Det er derfor området er så rikt. Jeg mener skogen må drives videre på den samme måten, for å ta vare på naturverdiene, sier Tovsrud.

Han sier at takstselskapet Foran har foretatt en miljøregistrering i skogen (MIS), men han venter fortsatt på rapporten.

skogeier:

alitet i unik skog

i en av Norges mest unike

d.

og Naturvernforbundet på befaring i Gampedalen i forrige uke. Skogen som er hogd ligger i en høyproduktiv dal, og regnes som "indrefileten" i det drøyt 2500 dekar store verneverdige området. Traktorveien i dalbunnen er dekket med grankvister, og hele veien taler lyse stubber og sagflis sitt tydelige språk om nylig hogst. Det er de eldste grantrærne skogeieren har vært ute etter, flere av dem 160-170 år gamle, 70 cm i diameter og over 30 meter høye. På den andre siden av dalen ligger tømmeret stablet opp i lunner, til sammen cirka 200 kubikkmeter. Cirka 40-50 kubikkmeter var ferske ospestokker.

— Fjernet de viktigste trærne

— Vi kjenner ingen andre steder i landet med så mange rødlistede vedboende sopp på osp som i Gampedalen. Her hekkes også seks av Norges sju hakkespetter, de fleste avhengige av gammel osp som reirtre. Hogst av grov, gammel osp generelt, men særlig i et slikt område, er stikk i strid med klare biologiske anbefalinger. Det er i praksis selektiv fjerning av de viktigste trærne for biologisk mangfold, sier Hofton.

Ny vei inn til kjerneområdet

Vi kunne også konstatere at det nylig er anlagt en traktorvei inn til det viktigste kjerneområdet i skogen. Det er i alt registrert 58 rødlistearter i Gampedalen, og svært mange av dem er å finne nettopp her. Ferske sprengstein og spor etter en beltedrevet borerigg viser at veiarbeidet har vært utført nylig.

— Jeg frykter at han er på vei

Hogst i Gampedalen, Sigdal. Nylig ble gammel, verneverdig skog hogd her. (Foto: Tor B. Christensen)

inn i kjerneområdet for å hogge ut det som er igjen, sier Andersen.

— Skrikende behov for vern

Like ved den nyanlagte veien ligger et hønsehaukrede oppe i en gammel bjørk. Fortsetter hogsten, går haukefamilien usikre

dager i møte.

— Det er skrikende behov for å verne denne typen høyproduktiv skog i lavlandet. Det er bare vernet drøyt 0,12 prosent skog i sørboreal sone på Østlandet, noe som gjør dette til den skogtypen som er sterkest underrepresentert i det norske skogvernet. Slik skog

er høyproduktiv og attraktiv for skogbruket, og derfor er det veldig lite igjen som ikke er hogd i stykker og tilplantet med planteskog. Nettopp derfor er det så viktig å sikre de siste restene, særlig de som er så verdifulle som Gampedalen. Videre hogst vil være ødeleggende, sier Andersen.

Ti års rasering av norske skoger:

Ber Solheim stanse ødeleggelsene

Miljøjournalen kan her presentere en liste over de ti siste års rasering i Norges siste unike og verneverdige skoger. Naturvernforbundets leder Lars Haltbrekken ber nå miljøvernminister Erik Solheim om å gripe inn og stanse ødeleggelsene.

TEKST: TOR B. CHRISTENSEN
tbc@naturvern.no

De siste ti årene har grunneiere og skogselskaper gått til aksjon i de siste restene av unike skoger svært mange ganger. Miljøjournalen har i samarbeid med Naturvernforbundet funnet frem til 58 saker der viktige naturverdi-er og leveområder for truede og sårbare arter har gått tapt. 23 av sakene er særlig alvorlige. Dette er flatehogster og inngrep i skoger som er i ferd med å bli borte i Norge. Her er det arter og naturtyper av internasjonal eller nasjonal verdi.

Vil møte Solheim

— Vi ber om et snarlig møte med miljøvernminister Erik Solheim for å gi ham våre anbefalinger om hvilke grep som nå må tas for å stanse ødeleggelsene i våre siste unike skogområder, sier Haltbrekken.

I svært mange av hogstene har grunneier kjent til de unike naturverdiene. Det er også flere eksempler på hogst i naturreservater og fredet natur. Norges eldste gran, en mastodont på 507 år, ble felt i Trillemarka i 1998, samtidig som nærmere tusen dekar urskogsnær furuskog ble hogd. I årene som fulgte ble det hogd i bekkeløfter, miljøsertifisert skog og i

områder med velkjente verneverdier i det samme området.

Men det er ikke bare Buskerud slik hogst har foregått. I 2001 jevnet en skogbruker i Nord-Trøndelag 50 mål med fredet boreal regnskog med jorden. Mannen ble dømt til ett års fengsel i Høyesterett i 2005. I 2002 ble gammel og verneverdig kalkfuruskog i Yttrismorki i Sogn og Fjordane hugget. I fjor ble en skog med sjeldne lavarter og fredede orkideer hogd ned i Nord-Trøndelag, og i år har ødeleggelsen av Gampedalen med 58 rødlistearter fått fortsette.

— Alarmerende

— Det er meget trist og alarmerende at det stadig hogges i verneverdig skog. Dette viser at dagens skogbruk er langt fra å være bærekraftig og at vi ikke har gode nok lover eller sertifiseringsmekanismer til å bevare de aller største verneverdiene i våre skoger, sier Haltbrekken.

Han utfordrer nå myndighetene til å starte en kraftig verneoffensiv.

— Bare slik kan vi vil vi kunne bidra til å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010, og dermed oppfylle våre internasjonale forpliktelser, sier Haltbrekken.

— Situasjonen blir bedre

Skogsjef Nils Bøhn i Norsk Skog-

eierforbund ser ganske annerledes på saken. På en nettsverkssamling som Naturviterne arrangerte nylig uttalte han at det stadig går bedre med norske skoger.

— Situasjonen blir bedre. Vi har en økning i biologisk gammel skog, og omtrent hele norsk skogbruk er nå miljøsertifisert. Vi har ikke bruk for noe som helst skogvern. Vi tar hensyn til miljø i skogbruket gjennom sertifiseringsordningen Levende Skog og mener at vi har rimelig kontroll på det biologiske mangfoldet. Ingen arter er påvist utryddet i norske skoger, sa Bøhn.

Skogeierforbundet ønsker ikke flere myndighetsstyrte verneprosesser.

— Verken Direktoratet for naturforvaltning eller Miljøverndepartementet har satt i gang en eneste tvangsverneprosess siden 2003, og det er vi veldig fornøyd

med, sa Bøhn.

Satser på frivillig vern

Direktoratet for naturforvaltning (DN) uttaler til Miljøjournalen at de arbeider ut fra at miljøkvalitetene i skogene skal ivaretas gjennom vern og gjennom skogbrukets sektoransvar. Men det er ikke snakk om myndighetsstyrt vern.

— Både gjennom vern av offentlig eide arealer og gjennom arbeidet med frivillig vern forsøkes det å få til vern av de mest verdifulle områdene, og de mest artsrike områdene prioriteres høgt i dette arbeidet. Dette er rammene som er lagt for arbeidet med utvidet skogvern framover, sier Bård Øyvind Solberg, rådgiver i DN.

— Politikerne har abdisert

For to år siden overrakte Naturvernforbundet en rapport over Norges siste unike skoger til Miljø-

Hogst i unike skoger

Listen viser hogst i unike skoger med nasjonale og internasjonale verneverdier fra 1998 til i dag. For liste over hogster i andre verneverdige og verdifulle skogområder, se vår nettside www.miljojournalen.no.

Kilde: Norges Naturvernforbund

Trillemarka, Buskerud (1998)

Hogst av ca 1000 dekar urskogs-nær furuskog. Norges eldste gran på 507 år hogd samtidig.

Rollagsfjell, Buskerud (1998)

Bekkekløft ved Sørset hogd. Mjuktjafs påvist. Grunneier informert av Fylkesmannen før hogst. Nasjonale verneverdier.

Skotjernfjell, Nannestad (1998)

Hogst i gammel naturskog med internasjonale verneverdier.

Hvalpåsén, Hole, Buskerud (2000)

Flatehogst etter registrering av internasjonale verneverdier.

Fimreiteåsen, Sogndal, Sogn og Fjordane (2000)

Hogst i skog med unike verdier.

Littlestølva naturreservat, Nord-Trøndelag (2001)

Snauhogst på 50 mål i midlertidig fredet boreal regnskog i Nord-Trøndelag. Skogbruker dømt til ett års fengsel i høyesterett i 2005.

Landavatnet naturreservat, Rogaland (2001)

Hogst av 50 oretrær i naturreservat. Våtmarksområde, viktig hekke- og trekklokalitet for våtmarksfugl. Skogeier kjente til forbud mot hogst og ble dømt til å betale bot på 10 000 kroner i Høyesterett i 2002

Yttrismorki, Luster, Sogn og Fjordane (2002)

Hogst med helikoptertransport av unik verdifull furuskog. Verneverdiene kjent etter at en internasjonal soppkongress hadde kartlagt området. Svært gammel og grov

verneverdig kalkfuruskog.

Trillemarka, Buskerud (2002)

Verneverdig skog med Levene Skog-standard og miljøsertifikat hogd.

Trillemarka, Vestbygda, Buskerud (2003)

Hogst innenfor område med velkjente verneverdier. Natur og Ungdom aksjonerte mot hogsten.

Trillemarka, Buskerud (2004)

Hogst av 70 kubikkmeter skog i nasjonalt verneverdig kjerneområde, foreslått vernet, grunneier godt informert gjennom verneprosess. Spesiell type sopp som vokser på osp utradert. Fylkesmannen trakk tilbake vederlag.

Austervefsna, Hattfjelldal (2004)

Hogst i område som skulle registreres. Klassifisert som skog med internasjonale verneverdier etterpå. Skogeier overhørte sterk appell om å vente med hogst.

Holmvassdalen, Grane, Nordland (2004)

Hogst i skog med unike verdier.

Grane, Nordland (2005)

Flatehogst i de vernede nøkkelbiotopene Lille Hjortskardelva øst og Lille Hjortskardelva vest. Områdene er beskrevet som "ikke-hogst" i grunneier Statskogs egen rapport. Flere truede plantearter.

Kystregnskog, Nord-Trøndelag (2005)

Fylkesskogsjefen i Nord-Trøndelag har tillatt hogst i unik kystregnskog med en rekke truede arter. Sabima og WWF krevde full stans i hogsten.

Sinern, Trillemarka, Buskerud (2005)

Flere tilfeller av hogst ved vannet Sinern, blant annet i nøkkelbiotop registrert i 1996.

Nedalselva, Sigdal, Buskerud (2006)

Stor bekkekløft med bl.a. rik mjuktjafsforekomst berørt. Hogd flere ganger de siste årene.

Bjørge, Nord-Aurdal, Oppland (2006)

Stort sumpskogsområde med rik mjuktjafsforekomst hogd. Kjent siden tidlig på 1990-tallet.

Skallerudtjern, Øvre Eiker, Buskerud (2007)

Hogst i registrert viktig bekkekløft med alm- og lindeskog, osp, edle løvtrær.

Finsås, Snåsa, Nord-Trøndelag (2007)

Flatehogst i område med fredede orkideer, kjent av skogeier. Hugsten godkjent av Fylkesmannen og landbruksdirektør i ettertid.

Mørkvassjuvet, Nome, Telemark (2007)

Hogst i kjerneområde med nasjonale verneverdier.

Skamåne, Nord-Aurdal (2007)

Hogst i skog med nasjonale verneverdier. Grunneier informert om verdiene. En av landets største forekomster av lavarten mjuktjafs.

Gampedalen, Sigdal, Buskerud (2008)

Hogst i unikt område med internasjonale verneverdier. Høyproduktive lavlandsskog. To rapporter fra biolog levert til grunneier, 58 rødlistearter vokser i området.

Nedalselva, Sigdal. (Foto: Tom Hellik Hofton)

verndepartementet. Den var ment som et verneforslag, og DN fikk i oppdrag å vurdere hva som skulle gjøres. Hittil har det ikke kommet svar.

— Politikerne har abdisert til fordel for Skogeierforbundet og deres krav om at alt skogvern skal skje på frivillig vis. Ansvaret for å oppnå 2010-målet er overlatt til skognæringen. Vi må bare konstatere at bukkene med de største hornene skal passe den feitesten havresekken, sier Gjermund Andersen, leder i Naturvernforbundets skogutvalg.

Miljøjournalen og Naturvernforbundet har også laget en liste med 16 hogster i andre verneverdige skoger og en liste med 19 eksempler på diverse lovbrudd, raseringer av storfuglleiker, rovfugltreier og andre hogster. De er å finne på Miljøjournalens nettside: www.miljojournalen.no.

Fugleliv i fritt fall

Tallenes tale er klare: Fuglebestandene går til dels dramatisk tilbake. Hovedårsaken er ikke klimautviklingen, men menneskenes adferd og arealbruk.

TEKST: KARL H. BROX
redaksjonen@naturvern.no

Britiske fugleforskere slo nylig alarm om dramatisk nedgang i antallet trekkfugler som kommer tilbake om våren. Britene kan dokumentere utviklingen gjennom årlige tellinger siden 1965, og tallene fra de senere år er for mange skremmende lesning. Men bildet er like dystert i Norge – også her er mange fuglearter i fritt fall.

Bruken av miljøgifter, først og fremst DDT, var utgangspunktet for boken «Den tause våren» som den amerikanske biologen og forfatteren Rachel Carson ga ut i 1962. Miljøgiftene ville i løpet av kort tid bli fuglenes død dersom utviklingen fikk fortsette. Siden er DDT og en rekke andre miljøgifter blitt forbudt i store deler av verden, men fuglenes fremtid er likevel ikke lys. Fortsatt brukes det miljøgifter i mange land, men like ille, om ikke verre, er det at fuglenes leveområder i økende grad forringes og ødelegges.

Moderne jordbruk negativt

— Klimautviklingen kan nok forklare noe av de senere års tilbakegang blant fuglene. At Sahara stadig øker kan for eksempel bety at ørkenen er i ferd med å bli så stor at fuglene ikke makter å krysse den. Men de viktigste årsakene til den negative utviklingen er nok menneskenes adferd og arealbruk, sier fagkonsulent Ingar Jostein Øien i Norsk Ornitologisk Forening (NOF). Ifølge Øien er det ikke entydig at trekkfuglene som overvintrer i Afrika går tilbake, selv om mange av dem gjør det. Helt tydelig er derimot nedgangen blant artene som hekker i jordbruksområder. Årlige tellinger som NOF har gjen-

Sanglerka har trøbbel. Bestandsreduksjonen er på ti prosent i året.
(Foto: Gary Martin/Istockphoto.com)

nomført siden 1995 blant norske hekkfugler viser at alle de fem artene som er sterkest knyttet til jordbrukslandskapet – stær, gulspurv, storspove, vipe og sanglerke — går sterkt tilbake.

— Antallet sanglerker er blitt redusert med ti prosent hvert år de senere årene. Alle som kan regne vil forstå at det da ikke går lang tid før denne arten er helt borte. Tilbakegangen er også sterk hos storspoven og vipa, og vi er i det hele tatt sterkt bekymret for den utviklingen vi nå ser, sier Øien.

Nedgang for mange arter

I tillegg til de fem «jordbruksartene» er det også en rekke andre fuglearter som viser klar og markant tilbakegang i Norge. Blant disse finner vi rødstillk, strandsnipe, fiskemåse, krykkje, gråtrost, låvesvale, løvsanger, bjør-

kefink, grønnsisik, gråsisik og dompap.

— Låvesvalen er for eksempel både utsatt for giftbruk og habitattødeleggelser. I overvintringsområdene i det sørlige Afrika sprøytes det heftig mot malariamygg, og i tillegg ødelegges fuglenes overnattingsplasser både i Afrika og her hjemme. Låvesvalene overnatter nemlig i sivsjøer som dreneres og tas i bruk til andre formål som jordbruk, veier, boliger og industri, forteller Øien.

Millioner fanges

— Så skal vi heller ikke glemme at det fortsatt foregår utstrakt fangst av mange fuglearter i land som Italia, Malta, Spania og Frankrike. Tilsammen fanges det i disse landene hundretusener, for ikke å si millioner av trekkfugler hvert år, og dette kommer på toppen av

alle de andre negative faktorene fuglene utsettes for, sier han.

Politikerne må ta tak

Ifølge Øien er det politikerne som må ta tak i de problemene fuglelivet står overfor.

— Det må settes inn tiltak internasjonalt som sikrer fuglenes hekkeområder, rasteplasser under trekket og overvintringsområder. Tapet av leveområder er nok så langt mindre i Norge enn i mange andre land, men vi kommer etter her også og situasjonen blir ikke bedre av å vente med å iverksette tiltak. Det er i hvert fall ikke mangel på kunnskap og dokumentasjon. Trenden er den samme på begge sider av Nordsjøen, så dette er et felles og internasjonalt problem, sier Ingar Jostein Øien.

Vil ikke verne automatisk

Kulturminner har i dag en langt bedre beskyttelse enn naturskatter. Den nye naturmangfoldloven kan komme til å ta bedre hensyn til uerstattelige naturverdier. Men heller ikke her vil det bli innført automatisk vern av truede arter.

TEKST: KRISTIAN S. AAS
ka@naturvern.no

Ideen om automatisk vern av truede arter ble forkastet av Biomangfoldutvalget, som i 2004 la frem sitt forslag til naturmangfoldlov. Det er ingen grunn til å tro at Regjeringen vil ta opp stafettpinne, og foreslå at alle truede arter skal få et rettsvern.

Uklarheter

Utvalget argumenterte med at det er uklarheter med hvilke arter som til enhver tid er truet, siden Rødlista ikke revideres kontinuerlig. Deretter mente utvalget at et forbud mot uttak ikke nødvendigvis var tilstrekkelig for å bevare arten. Ofte må leveområdet til arten, og ikke bare arten i seg selv, vernes. Dermed åpnes det for uklarheter i hva som skal oppfattes som en arts leveområde. Til slutt kan arten være vanskelig å kjenne igjen for vanlige folk, slik at fredningen vil ha liten effekt.

”Utvalget vil etter dette ikke foreslå automatiske rettsvirkninger knyttet til en status for artene på rødlisten. Utvalget foreslår derimot regler som kan sikre at spørsmål om å prioritere en art blir tatt opp dersom artenes økologiske tilstand tilsier det”, heter det i utvalgets sammendrag.

— Målrettede virkemidler

— Vi må ha en sterk, god og tydelig naturmangfoldlov som fører til at man lager en liste over prioriterte arter og utvalgte naturtyper, i samarbeid med Artsdatabanken og forskere. Hvis det skal gjøres noe i områder med utvalgte arter eller prioriterte naturtyper, må det være en automatikk i at det skal

gjennomføres tiltak, sier Arnodd Håpnæs i Norges Naturvernforbund. Han mener uansett at føre var-prinsippet, prinsippet om at miljøpåvirkeren betaler og prinsippet om at samlet belastning skal tillegges vekt også må inngå i vurderingene.

— Det er også viktig at det blir muligheter for differensierte tiltak. Vern fungerer bra for å legge til rette for enkelte arter, men passer dårlig for andre. Vi trenger målrettede virkemidler, mener Håpnæs.

Automatikk trengs

Også Rune Aanderaa i SABIMA mener det må innføres automatikk i at truede arter og naturtyper må tas hensyn til. Han er imidlertid redd for å bruke begrepet vern.

— Et begrep som ”automatisk vern” er veldig statisk. For en god del arter er det ikke vern som skal til. Utbyggere må pålegges å ta hensyn til prioriterte arter og naturtyper. I EUs regelverk *Natura 2000* heter det at man skal ”sikre en positiv bestandsutvikling” for truede arter. Da kan tiltaket tilpasses slik at det ikke påvirker arten, og man kan bruke ulike tiltak for å ta vare på arten. Vern er ett. Tilrettelegging og skjøtsel er andre mulige tiltak, sier Aanderaa.

Faglig utvelgelse

Hvilke arter bør i så fall regnes som prioriterte? Aanderaa mener Rødlista bør danne basis, og at de prioriterte artene bør hentes blant artene som er definert som sterkt truet, direkte truet og sårbare. Håpnæs er enig i at utvelgelsen må forankres faglig.

— Vi trenger et system som

Gruveskrap på Svalbard: Automatisk vernet hvis det er fra før 1946.
(Foto: Tor B. Christensen)

Gamle hus: Automatisk vernet hvis det er fra før 1649.
(Foto: Anne Torrisen/Scanstockphoto.com)

Automatiske vernede kulturverdier:

- Alle enkeltobjekter fra før 1537
- Alle byggverk fra før 1649
- Alle samiske kulturminner som er eldre enn 100 år
- Alle faste og løse kulturminner på Svalbard fra før 1946
- Skip som er eldre enn 100 år og ligger under vann

• Utbygger har undersøkelsesplikt, og må finne ut om det eksisterer automatisk fredede kulturminner innen tiltaket iverksettes.

Naturverdier:

- Alt vilt er automatisk vernet hvis ikke det motsatte er bestemt. Dette gjelder bare dyret, ikke leveområder.
- Ellers er ingenting automatisk vernet
- Midlertidig vern kan innføres av Miljøverndepartementet
- Utbygger har ingen plikt til å undersøke hvilke naturverdier som finnes i området, om ikke det motsatte er bestemt

styrer inngrepene ut fra biologi, og der utvelgeslen av arter og naturtyper har skjedd på faglig basis. Når loven blir vedtatt vil det uansett bli en drakamp om begreper,

og hvor streng forvaltningen skal være. Det er mye jobb som gjenstår, selv etter at loven er vedtatt, sier Håpnæs.

Vil speilvende reklameprinsipp

Både Oslo, Bergen og Trondheim kommune støtter nå en speilvendning av ordningen med uadressert reklame i postkassen. I dag må alle som ikke ønsker reklame sette et merke med "Nei takk" på postkassen. Kommunene ønsker å endre systemet slik at man må sette et "ja takk"-merke på postkassen for å motta reklame.

— Ministeren må gi Bergen og andre miljøbeviste kommuner lov til å verne sine innbyggere mot uønsket reklame. Hensynet til miljøet og folk flest må veie tyngre enn hensynet til Posten i denne saken, sier leder Ingar Flatlandsmo i Naturvernforbundet i Hordaland.

Øko-senter i Uddevalla

Etter et initiativ fra Svenska Naturskyddsföreningen planlegges det nå et miljø- og teknologisenter i Uddevalla, kun en drøy time fra grensen til Norge. Det melder Göteborgs-Posten. Senteret skal ligge ved høgsolen i byen, og inspirere til miljøtenking både innen næringslivet og blant privatpersoner. I Göteborg finnes det allerede et lignende senter, som har deltatt i planleggingen av senteret i Uddevalla.

Sjelden kjempe-skilpadde funnet

Skilpaddearten Shanghai Soft-shell turtle, som man inntil nå bare hadde trodd fantes i fangenskap ble funnet i Vietnam. Etter tre års leting fant, fotograferte og identifiserte asiatiske skilpaddeeksperter arten i en innsjø vest for Hanoi. Arten er listet som kritisk truet på IUCNs internasjonale rødliste.

Skilpadden kan leve i over hundre år, og bli mer enn 136 kg. Forskere sier at grunnen til at skilpadden har forsvunnet er at de har blitt skutt for å bli mat, forurensning og tap av habitat.

Økologisk øl skader klimaet

Øl som er økologisk produsert slipper ut 12 prosent mer klimagasser i produksjonen enn konvensjonelt produsert øl, viser en dansk hovedfagsoppgave. Nå skal det vurderes om klimautslipp skal tas med i beregningen når øko-merket skal tildeles.

TEKST: KRISTIAN S. AAS
ka@naturvern.no

Ø-merket, som viser at en matvare er økologisk produsert, har nemlig ingen klimarelaterte krav knyttet til seg. Det finnes krav om hvilket gjødsel som kan brukes, forbud mot bruk av giftige sprøytemidler og krav om at jorden skal drives på en slik måte at naturen ikke forringes. Men klima- og energi-relaterte krav bør også bli en del av regelverket, mener den danske studenten Jakob Majcher.

Mangler en dimensjon

— Jeg synes Ø-merket er et godt merke. Det er godt for vårt drikkevann, vår dyrevelferd og mye annet. Men jeg synes det mangler en energi-dimensjon for å gjøre det perfekt, sier Majcher til den danske avisen Politiken.

Ø-merket i både Danmark og Norge følger EUs retningslinjer for økologisk produksjon. Hverken i Danmark eller Norge er øko-organisasjonene avvisende til å vurdere energiforbruk eller klimagassutslipp som nye krav til merket.

— Vi er positive til ideen, og dette er et tema vi allerede snakker om. Vi har valgt å arbeide med utslipp av klimagasser som et gjennomgående tema for alle våre kommende prosjekter, sier fagpolitisk sjefskonsulent Sybille Kyed i Økologisk Landsforening i Danmark til Politiken.

To øko-øl i Norge

Daglig leder Gjermund Stormoen

(Foto: Photos.com)

i Debio er også positiv til å vurdere klima- eller energikrav som en del av kravene til økologisk produksjon.

— Men dette er i en tidlig idefase. Blant annet diskuteres muligheten for å innføre et eget merke, sier Stormoen, som understreker at dette ikke har vært tatt opp i Debios styre ennå.

Og ennå er nok ikke økologisk øl noen stor klimabombe, i hvert fall ikke her til lands. Bare to bryggerier, Berentsens i Egersund og Trio i Skien (som produserer for Mack), har tillatelse til å benytte Ø-merket. Enkelte andre bryggerier produserer øl med økologiske ingredienser, men uten å kunne sette merket på flasken.

Tar opp kampen mot avfallssmugling

Store mengder ulovlig elektronikkavfall havner i Kina og Afrika, hvor det utgjør et betydelig miljøproblem. (Illustrasjonsfoto: Greenpeace)

En minibuss fullstappet med bildeler og et parti med 648 pc-skjermer er beslaglagt av tyske myndigheter, begge deler på vei til u-land. Nå tar SFT opp kampen mot ulovlig avfallseksport.

TEKST: TOR B. CHRISTENSEN
tbc@naturvern.no

Det avdekkes stadig flere tilfeller av ulovlig avfallseksport fra Norge. I Hamburg avdekker tollmyndighetene store mengder ulovlig avfall som fraktes fra Skandinavia til land i Afrika og Asia. De 648 pc-skjermene vil bli returnert til Norge, med Statens forurensningstilsyn (SFT) som mottaker. Deretter vil de bli sendt til gjenvinning i et godkjent anlegg, for eksportselskapets regning. Hendelsen er langt fra enestående. SFT får gjerne rundt ti slike saker i året, men i det siste har det blitt flere.

For få dager siden fikk SFT melding om at en minibuss full av bildeler og et kjøleskap var oppdaget i Hamburg, på vei til Nigeria. Minibussen blir nå tømt for innholdet, som sendes til forsvarlig avfallsbehandling i Tyskland, på SFTs regning.

— Vi har sett en økning i antall saker de siste månedene, kon-

staterer Thor Henriksen, rådgiver i Statens forurensningstilsyn (SFT).

Tjener millioner

Selskapet som står bak pc-skjermene oppgir på hjemmesiden sin at de blant annet selger datamaskiner, datautstyr, ødelagte pc-er og skjermer som ikke virker for mellom 5 og 12,5 millioner kroner hvert år. Selskapet har ikke fått tillatelse til avfallseksport. Likevel selges mesteparten til kunder i Kina, Malaysia, Indonesia og Dubai, ifølge hjemmesiden.

Økende problem

Mens andre Europeiske land har avdekket omfattende ulovlig avfallseksport, har søppelsmuglerne fått operere mer eller mindre fritt i Norge. Her er det ikke gjennomført inspeksjoner siden 1999. Det blir det snart slutt på. SFT ser på ulovlig avfallstransport som et økende problem og samarbeider nå med Tollvesenet for å kom-

me i gang med inspeksjoner av varepartier i norske havner. Går det slik SFT vil, kommer de til å gjennomføre inspeksjoner flere ganger i året.

15-25 % på avveie

Betydelige mengder datautstyr og annet elektronisk avfall kommer på avveie i Norge. Mellom 15 og 25 prosent av det som selges til norske forbrukere, blir aldri levert til avfallsbehandling. SFT tror at en god del havner i Afrika og Asia, hvor det raskt ender som avfall. Bak den ulovlige eksporten står gjerne folk som vil tjene penger på utstyr som det ellers ville vært kostbart å sende til avfallsbehandling i Norge. Det er også oppdaget flere tilfeller der nordmenn med afrikansk bakgrunn sender ned utstyr for å hjelpe landsmenn.

— Det ser ut som en del avfall forsvinner. Noe blir sikkert liggende i kjellere og på loft, men en del forsvinner nok ut av landet. Problemene ser vi i u-land, spesielt i Afrika og Kina. Store mengder skipes inn til disse landene, hvor det utgjør en betydelig forurensningskilde, sier Henriksen.

45 prosent av det elektroniske avfallet som eksporteres til Afrika kommer fra EU og 45 prosent kommer fra USA. 10 prosent stammer fra land utenom EU, blant dem Norge.

Miljøgifter i blodet

I u-landene utgjør den ulovlige avfallseksporten et alvorlig problem. Det er bare en liten del av utstyret som virker. Resten dumpes i naturen, eller smeltes om over åpne flammer for å utvinne metaller. Denne virksomheten er svært skadelig, både for dem som utfører arbeidet og for naturen. Elektronikken inneholder svært skadelige miljøgifter som tungmetaller og flammehemmere.

— Flere rapporter viser innhold av miljøgifter i blodet til folk som jobber med dette i små landsbyer. I Kina har det kommet flere gode avfallsanlegg, men de koster penger, så det meste går til små bortgjemte steder til manuell gjenvinning over åpen flamme. En del av giftstoffene går opp i luften og blir transportert tilbake til Europa og Norden med luftstrømmene, sier Henriksen.

kort sagt

Klima

— Klimaendringene truer folkehelsen på en fundamental måte, sa direktøren i Verdens Helseorganisasjon (WHO), Margaret Chan, under markeringen av Verdens helsedag. WHO krever både at mer må gjøres for å stagge klimaendringene, og at mer må gjøres for å kartlegge konsekvensene som uansett vil komme.

Areal

Det blir utbygging av 80 fritidsboliger i Knapstadbukta ved Saltstraumen. Det avgjorde Bodø bystyre i slutten av april. 6600 underskrifter ble overlevert ordføreren i byen i forkant av behandlingen, men kunne ikke snu stemningen i bystyret.

Margaret Chan, direktør i WHO.
(Foto: WHO)

Nå vil vedtaket bli anket av flere organisasjoner.
— Det er oppsiktsvekkende at

bystyret, til tross for en så klar og stor motstand mot utbyggingen, sier ja til prosjektet. Slik jeg ser det er dette et nederlag for demokratiet, sier Brigte Kristensen i aksjonen Saltstraumen for alle til Saltenposten.

Energi

Strømforbruket i norske boliger går ned, til tross for at boligene blir større. Statistisk sentralbyrå melder at forbruket har sunket fra 18 000 til 16 200 kWh per husholdning fra 2001 til 2006. — Dette har flere årsaker, men tallene viser at arbeidet for energifrigjøring i bygg er en av dem, sier energipolitisk rådgiver Hanne Gro Korsvold i Norges Naturvernforbund.

Den internasjonale standardiseringsorganisasjonen (ISO) har startet arbeidet med å lage en internasjonal standard for energistyring. Standarden skal være bredt anvendbar, og kan få innvirkning på så mye som 60 prosent av verdens energibruk, ifølge ISOs pressemelding.

Transport

Norges Naturvernforbund krever at Nasjonal Transportplan 2010-2019 blir en klimatransportplan. Organisasjonen krever at planen skal fokusere på transportreducerende tiltak, slik at total transport blir lavere i 2015 enn i dag. De krever også en storstilt utbygging av jernbane, vedlikeholdssatsing istedenfor nybygging av vei og en kraftig opptrapping av belønningsordningen for kollektivtrafikk.

Slike tog vil ungdomsorganisasjonene i Norge ha. Her er det japanske lyntoget Shinkansen på stasjonen i Osaka.
(Foto: Holger Mette/Istockphoto.com)

Landsforeningen for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) krever satsing på lyntog og utbygging av jernbanen. Paraplyorganisasjonen, med 76 organisasjoner som til sammen har over 500 000 medlemmer, vil at samferdselsminister Liv Signe Navarsete skal ta på seg rollen som klimakonduktør. — Vi kan forsikre at vi kommer til å bli storforbrukere av lyntoget, sier Idunn Myklebust i LNU til Dagsavisen.

Mat

Landbruks- og miljøorganisasjoner ønsker en gjennomgang av dagens handelsregime for mat, og at det opprettes en FN-kommisjon for verdens matproduksjon og mathandel. Dette skal sikre at situasjoner som i dag, med kraftig og brå økning i de globale matvareprisene, unngås. Millioner av mennesker opplever nå problemer grunnet den

Bystyret i Bodø har vedtatt utbygging i Knaplundbukta ved Saltstraumen. (Foto: Saltstraumen for alle)

brå økningen i matprisene, ifølge initiativorganisasjonene Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukerlag, Norges Naturvernforbund og Utviklingsfondet.

Klimaendringene kan gi langt mer uforutsigbare avlinger, og dermed mer uforutsigbare matpriser, enn i dag. Det sier molekylærbiolog Lisa Ainsworth fra USAs landbruksdepartement til Reuters. Ainsworth venter størst nedgang i avlingene i tropiske strøk, og varmen i seg selv,

vannmangel og høye konsentrasjoner av bakkenær ozon er hovedårsakene.

Forurensning

Det er oppdaget en rekke miljøgifter i sedimentene ved den populære badeplassen Kyrkjjetangen i Nordåsvatnet i Bergen. Det er funnet dioksinnivåer på opp mot 1000 ganger normverdiene til Statens forurensningstilsyn, ifølge Bergens Tidende. Giften stammer sannsynligvis fra masser som ble tilført området som "jordforbedringsmiddel" på 1960-tallet.

Arter

Hagesenterkjeden Plantasjen er utropt til årets versting av Regnskogfondet. Av de undersøkte butikkene er det kun Plantasjen som har utvidet sortimentet av produkter som er laget av regnskogtømmer.

— Det er utrolig at en seriøs forhandler kan forverre sin egen miljøprofil, særlig nå som miljø og regnskogsbevaring har blitt et viktig tema i både Norge og

resten av verden, sier Nils Hermann Ranum i Regnskogfondet.

Navn

Boris Johnson fra Tory (Høyres søsterparti) er valgt til ny ordfører i London. Han slo den sittende ordføreren Ken Livingstone fra Labour i valget i begynnelsen

av mai. Livingstone har først og fremst blitt kjent for å innføre en av verdens strengeste bompengeregimer for å bremse trafikken inn til sentrale deler av London, med en bompris for vanlige personbiler på 8 britiske pund (cirka 85 kroner).

Londons nye ordfører Boris Johnson. (Foto: www.boris-johnson.com)

Bygging av energivennlig hus. (Foto: Martin Ødegaard)

sitater

— **Det bør være åpenbart for enhver at Helge Lunds vurderingsevne ikke er den beste når det gjelder miljø.**

Natur og Ungdom-leder Ingeborg Gjærum med kraftsalve mot StatoilHydro. (E24)

— **Disse skogseierne er en del av en gruppe eldre mennesker som bringer med seg åndelig nød og fattigdom. De oppfører seg som om de skulle vært adel, og burde ha dødd ut for 300 år siden.**

Naturvernforbundets Pål Bugge kommenterer hogst i Mossesko-gen. (Moss Avis)

— **Det vil være galematias å true vårt største matfat.**

Ola Borten Moe (Sp) om oljebo-ring utenfor Lofoten. (ANB)

— **En jerv er en jerv, uavhengig av alder.**

Morten Kjørstad, Direktoratet for naturforvaltning (Nasjonen)

— **Organisasjonene mener CO₂-håndtering ikke vil være teknisk mulig før 2030. Det er det reneste sprøyt etter min mening. For meg blir dette å utelukke et våpen i klimakampen.**

Frederic Hauge, Bellona, om 113 miljøorganisasjoners nei til CO₂-håndtering. (Teknisk Ukeblad)

— **Jeg tror mange kommer på det redde verden-kjøret når man reiser.**

Ingeborg Gjærum, leder i Natur og Ungdom (Aftenposten)

— **Miljøkrisa er her, og endringene er allerede i full gang. Du må enten være blind, døv eller tillitsvalgt i Frp for ikke å se det.**

Even Ulsnæs, Rød Ungdom (Telemarks-Avisa)

Nettdebatter ry

FNs klimapanel er mer enn 90 prosent sikre på at klimaendringene er menneskeskapte. Norske nettdebattanter er derimot ikke like sikre i sin sak.

TEKST: MARTIN ØDEGAARD
mo@naturvern.no

”Dei partier som støtter løgner om menneskeskapt global oppvarming, er å betrakte som svindlere og løgnere. Oppfordrer folk til å politianmelde denne svindel som politikere holder på med. Det er antidemokratisk og grenser til fanatiske holdninger blant miljøvernorganisasjoner og politikere.” (Dagbladet)

”Ingen skal påstå at Natur og Ungdom vet hva de snakker om.” (Aftenposten)

Slike utsagn er ikke uvanlige for de som kikker innom nettdebatter. Det er gjort få studier på hvem som står bak de tildels skarpe ytringene i nettdebatter, men en av de få som er gjort, viser at det er først og fremst yngre menn som deltar. Vox Publica viser til en undersøkelse foretatt av byrået Zapera, på oppdrag fra dem selv, Mandag Morgen og Nobels Freds-senter. Den viser at nettavisen har passert lokal- og regionavisen som det viktigste forum å ytre seg i for aldersgruppen 18-29 år.

Blir nettdebatten voksen?

— Alle som har blikket innom en nettdebatt har støtt på ubegrunnede meningsytringer, usaklig-

Er dette den ultimate, klimavennlige aktiviteten? Ihvertfall ifølge en nettdebattant i Bergens Tidende. (Foto: Ethan Myerson/istockphoto.com)

heter, personangrep og rasistiske meninger, skriver Marte Winsvold fra Norsk institutt for by- og regi-

onforskning og Eli Skogerbø ved institutt for medier og kommunikasjon ved Universitetet i Oslo. I

”Dette er ren propaganda som ikke handler om miljøet men om å rettferdiggjøre ytterligere skattelegging av borgerne.

Det har gjennom alle tider vært despoters taktikk å skape indre og ytre fiende/trussel bilder for å lure befolkningen til å være med på ting de ellers aldri ville godtatt. Miljøtrusselen er bare en ny variasjon av en urgammelt propaganda taktikk.”

”Christian”, Dagbladet.no 26.3.2008

”Da disse miljøhysterikerene skal redde verden fra en tusendels promillestor bagatell er det to løsnin-ger som finnes, det er totalforbud og skyhøye avgifter.”

”Gunnar N”, Aftenposten.no 22.3.2008

Ryddigere enn du tror

en analyse de to har gjort av nærmere tusen innlegg på nettsidene til Drammens Tidende, Firda, Stavanger Aftenblad og Nordlys, viser det seg at dette likevel ikke er det mest fremtredende trekket ved nettdebattene. De to skriver at personangrep forekommer i om lag to av ti innlegg — altså antagelig ikke med særlig mye høyere frekvens enn i TV-debatter mellom stortingspolitikere. De skriver videre at det kanskje mest interessante ved diskusjonene i nettforaene, er det omfattende fokuset på reglene for politisk debatt.

Leserinnelegg mer status

Når det gjelder status nyter fremdeles leserinnelegg og debatt i papiraviser større respekt, spesielt blant lokale politikere. Winswold og Skogerbø har gjennom analyse av nettdebatter og intervjuer med debatttagere funnet at nettdebattene har en viktig demokratisk funksjon, selv om de i status og posisjon ikke når opp til avismediet: Nettdebattene er lavterskelarenaer for politisk debatt der også dem uten et kjent navn kan bryne meningene sine, og på den måten fungere som en skole i politisk debatt.

Kreative løsninger

Det finnes svært mange eksempler på at klimadebatten får fram det verste, eventuelt mest kreative

i folk. Bergens Tidende hadde en sak om at friluftsfolket er miljøverstinger, noe som førte til at de uten tiltaksløst kunne føle seg litt mer som vinnere på miljøfronten:

"Nå er det slutt på å ha dårlig samvittighet hver gang jeg legger beina på sofabordet og åpner en pils til TV-kvelden. Jeg skal kaste alt sportsutstyret mitt. SUV har jeg ikke. Så nå kommer også jeg i miljøtoppen."

Samme artikkel ga flere utbrudd om hvordan man kan spare miljøet.

"I samme slengen bør det også settes forbud mot feriereiser utenom de som gjøres til fots eller pr. sykkel. Seil- og robåter kan til nød godtas dersom de er bygget i tre."

Hardere skyts fra skeptikere

Studien viser ganske klart at selv om nettdebattene ikke nødvendigvis var preget av lysende retorikk og skarpe analyser, var det store flertallet av innleggene saklige, ryddige og ikke preget av verken personangrep, sjikane eller hets. Og på langt nær alle er klimaskeptikere, selv om det kanskje kan sies at skeptikerne bruker litt hardere skyts, som denne fra Bergens Tidende:

"Bli hjemme. Sitt inne og glan i veggen med pledd over deg. Ha 2 grader innendørs om vinteren. Spis gress og blader og annet du finner

Miljøoppskrift fra nettdebatt i Bergens Tidende: "Bli hjemme. Sitt inne og glan i veggen med pledd over deg. Ha 2 grader innendørs om vinteren. Spis gress og blader og annet du finner utenfor døra di. Eller best av alt, bo i skogen i gapahuk." Kan vi anbefale tipt? (Foto: Dan Moore / Istockphoto.com)

utenfor døra di. Eller best av alt; bo i skogen i gapahuk."

Eller denne:

"Hvis Vestlandsforskning i det hele tatt skal tas seriøst; utfør un-

dersøkelsene deres på gamlemåten. Ikke invester i nytt datautstyr som genererer enorme utslipp både i produksjon og transport. Penn og papir får holde!"

Det vi trenger er en skikkelig krig i Asia som utrydder 2milliarder mennesker og gjør områdene ubeboelige men gjerne gjenngrodd av skog. Og så bør vi forby leger. Det er de som er skyld i befolkningseksplasjonen i verden og dermed også overforbruket av ressursene. Dette er det vi trenger, ikke hva jeg synes en bør gjøre.

"Bengt", Dagbladet.no 18.3.2008

Ja til engangsavgift på kuer.

Ja til beiteavgift.

Ja til høyavgift.

Ja til Biffregnskap.

Ja til utbygging av kollektivbiffspising.

Her burde finans/miljø-departementet ha masse gode grunner til å grave ned i lommeboka til Ola Dunk. Saken er Biff (hm... akkurat som om kjøttdeig er mindre forurensende...?!...)!)

"Ferdinand", Dagbladet.no 18.3.2008

Alle religioner er noe drit. Også denne nye klimareligionen. Der guden CO2 troner som den store tukter. Slutt å være nyttige idioter !

"Tore Tømmerdal", Adressa.no
21.4.2008

Kubæsj til drivstoff og plantevern

Svein Lilleengen er gårdbruker med ønske om å drive økologisk. Fra husdyrgjødsel produserer han både biogass og plantevernssystemer. Nå kan gjennombruddet komme.

TEKST: MARTIN ØDEGAARD
mo@naturvern.no

Lilleengen er nå i kontraktsforhandlinger med EU om 17 millioner til å utvikle plantevernmiddelet som han kaller bioskiva. Selve skiva har han holdt på med i femten år, men nå kan forskningsmidler fra EU hjelpe til med å få realisert prosjektet.

Bioskiva er ei skive som kan legges rundt plantene for å holde ugresset og insekter unna. Fordi skiva skal være laget av gjødsel, og tilsatt urter, kan den brukes i økologisk landbruk. Lilleengen sier at han har ønsket å drive økologisk landbruk siden 70-tallet. Han har fått hjelp av norske forskningsprosjekter, men har så langt ikke klart å utvikle produktet slik han ønsker.

For lite forskning

Selv om han har vært med på flere forskningsprosjekter, mener han det brukes for lite penger på forskning her i landet.

– Det er en latterlig lav satsning på forskning her, sier han til Miljøjournalen.

Lilleengen presiserer at han mener forskningsmiljøene her i landet gjør en utmerket jobb, men det skulle blitt satset mer.

– I alle rapportene jeg har lest, står det at Norge satser for lite på biogass.

Håndbok

Han har skrevet ei håndbok om

Kyr er også ålreite dyr. Nå skal de kunne gi oss både drivstoff og plantevernmiddel.
(Foto: Vaida/Scanstockphoto.com)

biogass etter forespørsel fra Innovasjon Norge. Heftet er på 50 sider hvor det blant annet står om gården hans, "Case Ørlandet". Heftet er skrevet etter studieturer i Europa gjennom mange år, og erfaringer fra drift av eget biogassanlegg fra tidlige på 90-tallet.

— Hvem er heftet laget for?

— Det er til for alle som ønsker en utvikling for å få ned utslippene i Norge.

Han forteller at da han begynte med biogass i 1992 var det 300 anlegg i Europa, hvor de fleste produserte strøm. Mens i 2007 var det

3700 anlegg bare i Tyskland.

Lilleengen tror at det satses såpass lite på biogass her i landet fordi kunnskapen om temaet er såpass dårlig. Han mener heftet han har laget er nøkkelen til kunnskap om temaet. Lilleengen ønsker også å vise at det er mulig for et lokalsamfunn å ta vare på miljøet.

— Dersom alle bøndene på Ørlandet går sammen for å lage biogass, kunne vi ha spart 8760 tonn CO₂, og produsert nok biogass til å kjøre 3000 personbiler på gass i ett år, sier han.

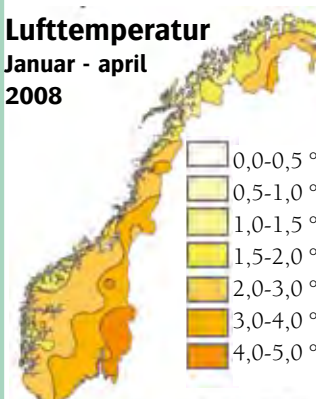
Varm april

— Månedstemperaturen for Norge i april var 1,2 grader høyere enn normalen. Størst avvik fra normalen hadde deler av Trøndelag og Østlandet, med opp mot 3 grader over normalen.

Månedsnedbøren for landet som helhet var 115 prosent av normalen. Deler av Sør- og Østlandet, kysten av Vestlandet og Troms og Finnmark fikk betydelig mer nedbør enn normalen, mens deler av Trøndelag registrerte den tørreste april på 80 år.

Hittil i år er middeltemperaturen for Norge 2,6 grader over normalen. Mens nedbøren for Norge som for Norge som helhet var 140 prosent av normalen, melder Meteorologisk institutt.

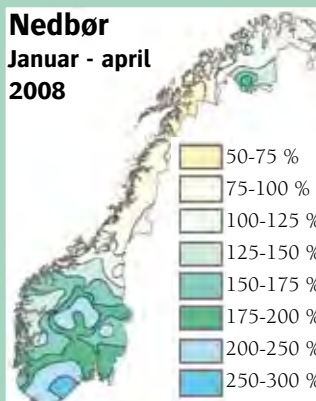
Lufttemperatur Januar - april 2008

Avvik i grader fra normal sesongtemperatur.

Kilde: Meteorologisk institutt

Nedbør Januar - april 2008

Nedbør i % av normal (100 %).

Kilde: Meteorologisk institutt